

IZJAVA

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

TUŽILAC

Hag, 6. april 2014.

Izjava sudije Hassana B. Jallowa, glavnog tužioca MKSR i MMKS povodom 20-godišnjice genocida u Ruandi 6. april 2014.

Ove sedmice Ruanda i međunarodna zajednica obeležavaju dvadesetogodišnjicu početka jedne od najvećih tragedija savremene ere.

Počev od 6. aprila 1994, tokom perioda od svega stotinu dana, za vreme genocida u Ruandi ubijeno je, kako tvrde neki izveštaji, milion ljudi, muškaraca i žena, mladih i starih, koji nisu učestvovali u sukobima, zbog toga što su bili pripadnici plemena Tutsi. Sa njima su takođe stradali pripadnici drugih etničkih grupa koji su se suprotstavili ubijanju i stali u zaštitu nevinih žrtava.

Nakon toga, kao posledica te velike tragedije, Međunarodni krivični sud za Ruandu (MKSR) je sarađivao sa pravosudnim sistemom Ruande i drugim nacionalnim jurisdikcijama kao deo globalnog procesa ostvarivanja pravde za žrtve i preživjele i pozivanja na odgovornost počinilaca genocida.

Tako je 2006. godine Žalbeno veće MKSR utvrdilo da je počinjeni genocid opštepoznata činjenica koju nije potrebno dokazivati i zaključio da "ne postoji razumna osnova da bilo ko ospori da je tokom 1994. godine vođena kampanja masovnog ubijanja koja je imala za cilj da uništi, u celosti ili bar većim delom, stanovništvo Ruande koje je pripadalo plemenu Tutsi... Ta kampanja je u zastrašujućem stepenu bila uspešna. Iako tačan broj poginulih možda nikada neće biti poznat, velika većina pripadnika plemena Tutsi je ubijena, dok su mnogi drugi silovani i na druge načine zlostavljani... Činjenica da se u Ruandi dogodio genocid predstavlja deo svetske istorije, činjenicu koja je izvesna kao i svaka druga, i predstavlja klasičan primer "opšte poznate činjenice".

Od kako ga je Savet bezbednosti osnovao 1994. kako bi krivično gonio ne sve učesnike u genocidu, već samo ona lica koja su imala vodeću ulogu u njegovom planiranju i izvršenju, MKSR je podigao optužnice protiv 93 takva lica na rukovodećim položajima, među kojima su bivši premijer Jean Kambanda, bivši članovi vlade, visoki vojni oficiri, vodeći funkcioneri, članci tada vladajuće partije MRND, zaposleni u medijima, sveštena lica i obični civili zloglasni zbog svoje uloge u ubistvima.

Kako se MKSR približava svom zatvaranju 2015. godine, treba podsetiti da je, u saradnji sa nekoliko država članica i međunarodnih agencija, uhapsio sve osim devetorice optuženih. Do sada su okončani prvostepeni postupci protiv svih uhapšenih, a tokom sledeće godine će se završiti i svi žalbeni postupci. Ovaj međunarodni sud je prosledio 10 (deset) predmeta nacionalnim pravosudnim sistemima radi suđenja, prvenstveno Ruandi i Francuskoj. Od ukupnog broja optuženih pred MKSR, njih 61 je osuđeno za genocid, zločine protiv čovečnosti i ratne zločine. Međunarodni sud je krivice oslobodio 14 lica. Nekoliko drugih nacionalnih pravosudnih sistema, među kojima Kanada, SAD, Francuska, Nemačka, Švedska, Norveška, Belgija, Danska i Holandija, vodilo je postupke protiv osumnjičenih za učešće u genocidu, a u nekim slučajevima oni su izručeni ili deportovani u Ruandu kako bi im se sudilo.

Dok obeležavamo ovu tragediju, koristim ovu priliku da izrazim najiskrenije poštovanje prema žrtvama i preživelim genocida u Ruandi, našu zahvalnost hiljadama preživelih koji su, uprkos brojnim izazovima, svedočili pred MKSR i pomogli ovom Međunarodnom sudu dajući mu materijal od neprocenjive vrednosti za ispunjenje mandata tog suda i ostvarenje pravde, našu zahvalnost vladi i narodu Ruande na njihovoj podršci i saradnji s Međunarodnim sudom, ne samo u istragama i krivičnom gonjenju za ove teške zločine, već i na reformama i izgradnji kapaciteta pravosudnog sistema Ruande koji su na kraju doveli do međunarodnog pravosudnog priznanja tog sistema od strane MKSR, a potom i drugih nacionalnih sudova, koji su ga priznali kao pravičan i efikasan. Takođe želim da zahvalim državama članicama i ostatku međunarodne zajednice na ključnoj podršci Međunarodnom sudu, kao i globalnom procesu pozivanja na odgovornost, posebno u smislu lociranja i hapšenja optuženih u bekstvu, obezbeđivanju dokaza, suđenja u datim državama ili prebacivanju odnosno izručenju osumnjičenih počinilaca genocida.

Međutim, moramo biti svesni da još mnogo toga treba uraditi. Devetorica optuženih i dalje su u bekstvu, među kojima i Félicien Kabuga, Protais Mpiranya – bivši zapovednik Predsedničke garde i Augustin Bizimana, bivši ministar odbrane, i moraju biti uhapšeni i izvedeni pred lice pravde, njih trojica pred Mehanizam za međunarodne krivične sudove, a preostala šestorica pred sudove u Ruandi kojima je MKSR prosledio njihove predmete. Ovo se može ostvariti samo kroz aktivnu saradnju svih država u hapšenju i prebacivanju ovih optuženih kako bi im se sudilo. Nekoliko osumnjičenih učesnika u genocidu koje MKSR nije uspeo da krivično goni zbog ograničenja u svom mandatu moraju, u skladu s odredbama međunarodnog prava, biti krivično gonjeni u državama u kojima se nalaze ili izručeni Ruandi kako bi im se sudilo.

Moraju se poštovati međunarodne obaveze u vezi sa zaštitom i brigom za dobrobit svedoka koji su svedočili dovodeći sebe u veliku opasnost. Optuženi koje je Međunarodni sud pustio na slobodu, zbog toga što su oslobođeni krivice ili nakon izvršenja kazne, moraju biti izmešteni na područja gde mogu normalno nastaviti život. Kako se MKSR, zajedno sa *ad hoc* i hibridnim međunarodnim sudovima, nalazi pred zatvaranjem, pouke koje su proizašle iz njihovog rada tokom poslednje dve decenije mogu pružiti vredne smernice u budućoj borbi protiv nekažnjivosti i stimulisanju pozivanja na odgovornost. Ove pouke treba, uz pomoć država članica, da budu sakupljene i dostupne, kako nacionalnim, tako i međunarodnim jurisdikcijama i svima drugima koji se bave istragama i krivičnim gonjenjem za međunarodne zločine.

Međutim, naš konačni cilj mora biti da na konkretan način zadovoljimo duboku težnju da se ovo 'nikad ne ponovi'. Sprovođenje efikasnih međunarodnih i nacionalnih strategija za sprečavanje masovnih zverstava mora predstavljati globalni prioritet. Međunarodna zajednica mora ispuniti svoju obavezu da zaštiti zajednice koje su u opasnosti od takvih masovnih zverstava. Pre svega, moramo u svojim nacionalnim zajednicama stvoriti atmosferu dobre vladavine zasnovane na poštovanju vladavine prava, pravde, demokratije i ljudskih prava, bez diskriminacije, uz poštovanje jednakosti i jednakih prava svih pojedinaca. Takva sredina je najjača odbrana od razdora i sukoba koji često predstavljaju podlogu za velike tragedije, poput one kojoj je čovečanstvo bilo svedok u Ruandi 1994. godine.

Hassan Bubacar Jallow

Glavni tužilac, MKSR i MMKS

Pomoćnik generalnog sekretara Ujedinjenih nacija

6. april 2014, Kigali, Ruanda

***